

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

*Пшегоцька Т. А., здобувач вищої освіти групи МЕН6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Проаналізовано стан розвитку фондового ринку України, досліджено результати роботи ринку цінних паперів України за період липень-серпень 2019 року, виділено основні проблеми його функціонування, а також досліджено моделі організації фондових ринків в світі та запропоновано рекомендації щодо поліпшення роботи фондового ринку України.

***Ключові слова:** фондовий ринок, інвестиції, економіка країни, перерозподіл капіталу, модель організації, цінні папери, акції, облігації.*

Розвиток та трансформація фондового ринку досліджувались багатьма вченими, які проводили аналіз специфічності його зростання та функціонування. Найвидатнішими з них є: К. Маркс, Дж.М. Кейнс, а серед вітчизняних вчених провідними є: М. Боголепов, М. Бунятян, В. Ідельсон, Г. Коложніков, П. Лященко, В. Мукосієв, В. Твердохлебов, Л. Яснопольський та ін. [1].

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних [2].

Фондовий ринок є важливою частиною розвитку міцної економіки країни, тому ефективна та правильна робота фондового ринку надає більше перспектив до розвитку [3].

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-липні 2019 року [4], становить 41 випуск акцій на суму 4,98 млрд грн, що у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року менше на 8,4 млрд грн. Значні за обсягом випуски акцій зареєстровано: АТ «АТ Міжнародний інвестиційний банк», ПАТ «ПАТ Вест фінанс енд кредит банк», ПАТ «Банк Восток» з метою збільшення статутного капіталу, що суттєво вплинуло на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у досліджуваному періоді.

Торгівля державними облігаціями становить 177,81 млрд грн (96% від загального обсягу біржових контрактів) (Рис.1). Досліджуючи наявні ринки слід виділити «Перспектива» та «ПФТС», тому що протягом січня-липня 2019 року спостерігається укріплення торгівлі цінними паперами на зазначених біржах, що становило 98,5% вартості контрактів [4].

Матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції
«Молодь, наука, бізнес»

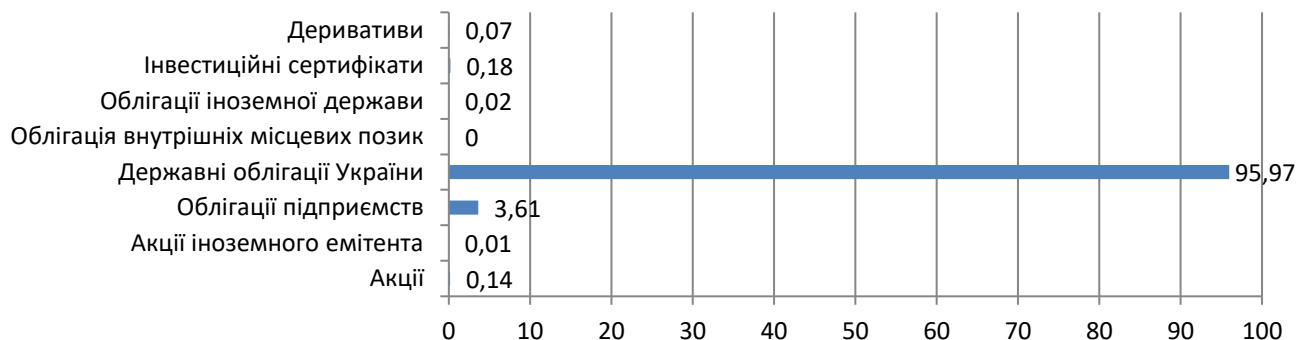

Рисунок 1 - Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі з розподілом за видом фінансового інструменту протягом січня-липня 2019 року, %

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Ознаки властиві фондовому ринку України: низька ліквідність; низка інституційних диспропорцій, що виражається у тому, що емітенти змушені проводити первинне розміщення через посередництво банківських установ, серед яких відсутні чисто інвестиційні банківські установи; недостатній рівень нагромадження капіталу; невелика частка організованого ринку, у порівнянні з передовими фондовими ринками; малорозвинений ринок корпоративних облігацій; невідповідність торгівлі світовим тенденціям; недостатність центрального депозитарію; відсутність прозорості на фондовому ринку.

Наслідком формування є високий ступінь піднесення економіки, а система створює необхідний і важливий елемент сьогоденного механізму економічного регулювання[5].

Найбільш відомими моделями організації фондового ринку є – американська (еталон) і європейська. Відповідно наведені (табл. 1) моделі мають особливість щодо лістинга компаній – у США жорсткі вимоги до емітента, який хоче реалізувати власні цінні папери. Вважаємо необхідним формувати принципи української моделі фондового ринку спираючись на характерні риси наведених моделей та їх досвід роботи для досягнення найбільшого економічного ефекту, що дозволить підвищити зацікавленість не тільки українських інвесторів, а й іноземних, що у свою чергу дасть змогу залучати іноземний капітал та стабілізувати економіку країни в цілому.

Таблиця 1 Порівняння американської та європейської моделей ринку цінних паперів

Ознаки	Модель	
	Європейська	Американська (США)
Ступінь державного контролю	Слабкий, наглядові функції виконують відповідні держави ЄС	Суворий з боку держави
Тип системи обліку прав	Законодавчо закріплена централізована	Розподілена
Роль реєстраторів	Відсутні	Знаходяться на 1-му рівні обліку прав та ведуть реєстри
Джерело інвестиційного капіталу	Банківські інструменти	Фондовий ринок
Власники акцій	Перехресне володіння	Індивідуальні інвестори
«Вхід» і «Вихід» на ринок для інвесторів	Складний	Легкий
Інформаційна прозорість компаній	Низька	Висока
Вартість залучення капіталу	Нижча порівняно американською моделлю	Висока

Джерело: побудовано автором на основі [6], [7]

Слід приділити увагу підтримці необхідного рівня конкуренції, запобіганню використанню протизаконних схем, узгодженню чинної нормативно-правової бази, яка регулює діяльність ринку цінних паперів та провести ряд заходів щодо поліпшення системи залучення громадян та юридичних осіб до користування послугами цього ринку.

Література:

1. Редзюк Е. Еволюція впливу фондових бірж на соціально-економічне середовище світу/ Е. В. Редзюк. // Світове господарство і міжнародній економічні відносини. Економічний часопис-XXI. – 3-4(1)2013. – 10 с.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України №3480-IV від 23.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
3. Богач Д. Сучасний стан фондового ринку України/ Д. С. Богач// Вісник Східноєвропейського університету економіки та менеджменту. – 2016. – С. 128-136
4. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку України за липень-серпень 2019 року Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ssmsc.gov.ua/fund/analytics>
5. Розпутенко І. Фондовий ринок України/ І. Розпутенко. Інформаційно-дискусійний сайт MATRIX-INFO. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://matrix-info.com/2019/05/16/fondoviyj-rynok-ukrayiny-a-shho-tse-take/>

6. Панасюк О. Особливості державного регулювання та контролю фондового ринку України/ О. В. Панасюк, М. Л. Сідоренко, Г. Л. Плотникова// Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. №1. – 2014. – С. 154–161

7. Тимонькіна К. В. Порівняльний аналіз ключових характеристик моделей фондового ринку/ К. В. Тимонькіна// Актуальні проблеми економіки, №1 (127). – 2012. – С. 243-251

Annotation

The current state of development of the stock exchange of Ukraine was analyzed, the results of the work of the securities market of Ukraine for the period July-August 2019 are investigated, the main problems of functioning of this market in Ukraine are identified, also existing models of the stock exchange organization in the world were investigated and recommendations for improving the work of the stock market in Ukraine are offered.

Key words: *stock exchange, country's economy, capital redistribution, model of organization, securities, stocks, bonds.*

**Науковий керівник - Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**